

Učiteljski Tovariš.

Glasi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Resna beseda učitelja-poslanca g. Jakliča. — Izobrazujmo starše, ako hočemo imeti izobraženo mladino! — „Učiteljski dom“ v Celovcu. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Listnica uredništva. — Eno leto učitelj v hrbihih. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Inserat.

Resna beseda učitelja-poslanca g. Jakliča.

Menili smo do sedaj, da resnost stvari povzroči resne besede. Učiteljstvo gmotno vprašanje je resna, preresna stvar. Kdor se s tem vprašanjem peča ali je kakorsikoli interesiran pri tem vprašanju, bo isto vzel resno in se ne bo igral skrivnice z njim, kakor dela to naš „kolega“ Jaklič v Dobropolju. O Veliki noči smo imeli shod za naše težnje, in pri tem shodu je Jaklič glasoval za resolucijo, ki zahteva od deželne zbornice kot kompetentne oblasti, da se učiteljstvu povišajo petletnice, dovolijo aktivitetne doklade, izprememba odstotkov v statusu itd. Za to resolucijo smo glasovali kakor en mož, tudi Jaklič z nami. Zahtevali smo to od dežele, toda nikjer ni bilo brati v naši resoluciji, kje naj dežela dobi pokritje za to. Jaklič manjša resnost našega shoda, ker trdi v „Slovenecu“ z dne 18. junija t. l., da smo mi učitelji poslancem ukazovali, kje naj denar vzamejo. Doslovno iz „Slovenca“: „Po družih deželah so bili učitelji ob takem vprašanju bolj previdni. Zahtevali so sicer resolucijo, a za drugo se nito brigali, najmanj pa so se vtikali v stvari poslancev, zlasti pa so bili toli modri, da niso poslancem ukazovali, kje naj denar vzemo. To je monopol kranjskih naprednih učiteljev“. Basta! Tako Jaklič. Mi pa njega slovesno vprašamo: Kje in kdaj smo mi ukazovali, kje naj poslanci vzemo denar? Kje in kdaj smo se vtikali v stvari poslancev? Na našem shodu ni bilo o tem najmanjšega govora od naše strani. Mi smo samo zahtevali resolucijo in jo bomo še, dokler ne pridemo do svojih krvavih pravic. Pač pa je poslanec g. Hribar omenil, obljubujoč pomoč slovenskih naprednih poslancev, da bo morala dežela ugrizniti v kislo jabolko (kakor indirektno vedno grize, n. pr. škofovi zavodi, afričanski zamorčki itd.) ter zvišati deželne doklade, ker tega je učiteljstvo vredno. Vsak človek z normalno pametjo ve, da pri regulaciji učiteljskih plač ni druge poti kakor ta, katero je poslanec Hribar navedel. Klicali smo Hribarju „živio“, ker je mož povedal brez olupševalnih fraz, kaj bo storiti deželnemu zboru. V drugem duru pa je zaigral čez nekaj dni dr. Šusteršič na svojo kričečo politično lajno. Ta je kratko in malo kar napovedal, da rajši razbije deželni zbor,

kakor bi dovolil kako povišanje doklad za regulacijo učiteljskih plač. Doslovno iz „Slovenca“: „Župan Hribar, ki ima navado, da vedno jako veliko govori pri vsaki priliki, je na shodu dejal (na učiteljskem shodu), naj se povišajo deželne doklade, da se poboljšajo učiteljske plače. Proti temu se moram najodločneje izjaviti. („Dobro“-klici.) Raje razbijemo ves deželni zbor, nego bi kaj takega privolili“. Jaklič piše v „Slovenecu“: „Tako so si prikrojili dr. Šusteršičeve besede, izgovorjene v čisto drugem smislu, nekateri (vsi, ki imajo razum, ne samo nekateri) gg. kolegi, in sedaj vprašujejo javno po listih mene, ako se strinjam z izjavo, kateri ni bila nikdar izgovorjena“. To nam jasno kaže, da je poslanec-učitelj Jaklič popolna brezmočna marioneta dr. Šusteršiča, ker zagovarja stvari, ki se zagovarjati ne dajo od strani učitelja, pač pa le obsojati. In to govori dolge izjave, kakega načelnika imajo Slomškarji, koliko je Slomškova Zveza „učiteljska zveza“ in kakšne kolege imamo — učitelji sploh. Rekli bi lahko nekaj o prodanih dušah, pa ne maramo razvijati tega častnega nadevka. Jaklič piše dalje v „Slovenecu“, da je dr. Šusteršič za regulacijo in sploh katoliška narodna stranka, samo da naj se uvede nov šolski davek. To je znana famozna ideja dr. Šusteršiča, naj bi plačevali ta davek taki, ki imajo dohodkov nad 5000 K. Nikjer v celi avstro-ogrski monarhiji ni uveden še tak davek, ki je fenomenalna iznajdba brihtnega katol. advokata. In na kak odpor bi naletel ta davek v višjih krogih, v prvi vrsti v cerkvenih! Sicer naj si pa zmešane katoliške glave zapomnijo, da gre tukaj za regulacijo plač ljudsko-šolskih učiteljev, ki poučujejo na ljudskih šolah, od katerih imajo absolutno korist ljudje pod 5000 K dohodkov. Dalje gre tukaj specialno za regulacijo kranjskega učiteljstva. Res je precej ljudi s 5000 kron dohodki, toda ti se bodo odločno uprli, sami plačevati poseben davek za ljudske šole, katerih koristi ne uživajo sami. Tak davek bi bil bolj umesten pri srednjih in visokih šolah, katere bolj uživajo imenovani 5000 K dohodkarji. Tak zakon bi tudi ne bil najbrž nikdar sankcioniran pri sedanjih razmerah. Pravzaprav pa so katoliški politiki ta davek pognali med svet, da bi učiteljstvo preslepili po eni strani, ljudstvo pa po drugi strani. Katoliška gospoda, ki sedi pri bogato obloženi mizi, katera pa je bogato pogrnjena z iz ljudstva, tistega dobrega ljudstva izžetimi krajcarji, ta gospoda učiteljstvo in šolo težko trpi, kako pač naj bi potem imela

resne namene, pomagati učiteljstvu in to še posebno po veliki, veliki večini naprednemu učiteljstvu. Dr. Šusteršič je rekel: „Ravno zgoraj označeno stališče (ker namreč nismo nazadnjaki) enega dela učiteljstva nam otežkuje postaviti se popolnoma ob stran učiteljstva“. Doslovno iz „Slovenca“. Tako priznava poglavar sam, da se ne more postaviti popolnoma ob našo stran pri regulaciji. Samo nekoliko, ali najbolj odkrito povedano: nič. Gospodine Jaklič, mi razumemo politiko, ki jo uganja katoliška stranka z nami in ki jo morate uganjati tudi Vi. To je politika slepomišja ali skrivalnic. Mi še danes izjavljamo, da nam je vseeno, kako prirede regulacijo plač poslanci, mi ne ukazujemo načina pridobitve za regulacijo, mi samo zahtevamo regulacijo in naj se tudi uvede nov šolski davek, saj ga mi ne bomo plačevali, ker nima nihče od nas 5000 kron dohodkov. Tudi se ne brigamo, kje se bo dobila večina za ta ali drugi način pridobitve za naše izboljšanje. Poslanec Jaklič gladi že sedaj pot svojemu stališču, kadar pride v deželni zbor na vrsto naša zahteva. Sodeč ga po njegovem zadnjem spisu v „Slovenca“, se bo držal kakor iz bezgovega stržena narejen močic. Gosp. Jaklič naj nam oprostí na vsak način, da smo napravili tako primero, zakaj kdor dr. Šusteršiča zagovarja pri njegovem nastopu dne 19. aprila, ta je pač tak kakor gori omenjeni močic. Seveda g. Jakliču se tudi ne mudi tako, da bi mu izboljšali plačo, ker je v dobrem gmotnem stanju. Gospod kolega! Niso pa drugi učitelji tako srečni kakor ste Vi! Pomolite le glavo nekoliko iz katoliškega prepričanja in videli boste, kako životari večina učiteljev in dobili boste drugo prepričanje, ki Vas bo zbližalo z našimi težnjami. Ves spis v „Slovenca“ pa je napravil na učiteljstvo slab vtisk, in mi smo prav hvaležni Jakliču, da nam je dal indirektno pojasnilo na naše vprašanje v „Slovenskem Narodu“. Če se strinja s Šusteršičevo izjavo: „Raje razbijem ves deželni zbor itd.“ Hvala g. Jakliču, da se je potrudil to pot na nepodpisano „javno vprašanje“ odgovoriti. Da ga pa ne bo radovednost trla, zakaj naše „javno vprašanje“ ni bilo podpisano, mu povemo, da bi se prvič vsi podpisi zaradi obilice imen ne mogli navajati in ker drugič ne gre tu za imena, ob kateri bi se Jaklič potem brez konca in kraja drgnil, temveč gre za stvar. H koncu se usojamo zopet vprašati: Kaj pa pravite vi na to, tisti kolikortoliko zavedni član „Slovenske zveze“, ko uganja vaš predsednik tako, za učiteljstvo nekoristno politiko in hlapčevanje dr. Šusteršiču, ki je dokazan sovražnik šole? Napišite nam razpravo o novem šolskem zakonu, kako si jo predstavljate. Tako nenavadna iznajdba in občudovanja vreden problem bistri um. Mi bomo z veseljem prečitali vse in morda še kaj dostavili, če bi ne prišlo na misel vam. Poslanec Jaklič pa naj pregleda sedaj svoj spis in našega in videl bo: „Kdo je pačil resnico in zavijal“, kakor pravi o nas v „Slovenca“.

„Slov. Narod“.

Izobrazujmo starše, ako hočemo imeti izobraženo mladino!

„Alle Gesellschaftsklassen verhalten sich dem Erziehungsproblem gegenüber noch mehr oder minder gleichgültig; sie glauben ihrer Pflicht zu genügen, wenn sie für regelmäßigen, je nach den Ansprüchen der Klasse ausgedehnten Schulbesuch sorgen: den speziellen Fragen der Pädagogik stehen die meisten verständnislos gegenüber, ihren Einfluss auf Charakter,

Moral und Gemüt ihrer Nachkommen überlassen sie dem Zufall. Ob die Principien der Erziehung in Haus und Schule übereinstimmen, wird nicht gefragt; daß sie der Individualität der Schüler Rechnung zu tragen hat, wird fast immer nicht beachtet; nicht die Ansprüche und Wünsche der Kinder werden berücksichtigt, sondern die überlieferten Normen einer alleinseligmachenden Methode sind maßgebend.“

Bridka, a istinita sodba! — Tako rado se opočita učiteljstvu od prijateljev kakor tudi sovražnikov šolstva in učiteljstva, da šolstvo ne doprinaša onih sadov, ki so jih pričakovali stvaritelji modernega ljudskošolskega zakonodajstva. Vkljub nad tridesetletnemu obstanku in vkljub toliko prelite „srčne krvi“ ni ljudska šola povzdignila nivoja ljudske izobrazbe do onega stališča, na katerega bi radi potegnili „premnogi ljudski osrečevalci“ trpeče ljudstvo širne Avstrije. In ta povod daje premnogim faktorjem — poklicanim kakor tudi nepoklicanim — priliko, da porajajo one iste „ostre sapice“, ki vejejo tako rade le okrog ušes — uboge, škandalozno plačane raje — ljudskošolskega učiteljstva. Ti faktorji — poklicani kakor tudi nepoklicani — zvrčajo vso krivdo edino le na učiteljsko paro — češ, ti si kriva tega zla, da šola ne prinaša onega, kar bi morala po njih — beri: le po njih sodbi. In zaraditega si pa izmišljavajo ti faktorji — poklicani in nepoklicani — od prvega vaškega, po hlevnem vzduhu vonjajočega predsednika, oziroma šolskega nadzornika krajnega šolskega sveta pa do naučnega ministra — vedno in vedno nove šikane, paragrafe, odredbe itd., po katerih se je učiteljstvu ravnati pri pouku, da dovede šolstvo — to podlago ljudske izobrazbe — do ljudstvo osrečujočega viška. In ta mnogostranost bo privedla naše ljudsko šolstvo do onega absurduma, da bo ljudska šola čreda brez pastirjev, da bomo imeli pač šol na izobilico, a učiteljstva nikjer. Nasledki so že tu! Starejši hite v pokoj pred časom, a naraščaj kaže tige učiteljskemu stanu, ker je vsak preprost dninar na boljsem kakor pa učitelj z maturitetnim izpričevalom v roki. Da bi pa ti faktorji — poklicani in nepoklicani — pričeli raziskavati tam, kjer se mora res pričeti z radikalnim izrezavanjem, da privedemo ljudsko šolo do onega stališča, da bo v istini privedla ljudstvo do prave, trajne izobrazbe — tega pa ne, ker potem bi morali ravno ti faktorji — poklicani in nepoklicani — obuditi popolen kes in pripoznati, da so zakrivilili sami, recimo 98%, da ni šola donesla do sedaj onih sadov, kakršnih so pričakovali sami stvaritelji modernega šolskega zakonodajstva.

Ti faktorji — poklicani in nepoklicani — so pričeli torej s temeljito reorganizacijo šolstva, češ, pomagati moramo spraviti šolstvo na višek svoje gonilne moči, ker le tako šolstvo bo ustvarjalo trajne sadove. In pričeli so natezati najvitalnejše membrane šolskega aparata — metodo. In to natezanje obeta biti tako intenzivno, tako temeljito, da preti privedi šolstvo do onega usodepolnega koraka, da se bo tako idealna zgradba, kakor je ravno ljudska šola, zaradi tega natezanja sesedla in pretvorila v navaden stroj.

Ako hočemo v istini šolstvu dobro, ako hočemo dovesti ljudsko izobrazbo v istini na ono mesto, na katerem bi jo tako radi videli, da bi prinašala one sadove, katerih bomo vsi veseli, učitelji kakor tupi oni faktorji — poklicani in nepoklicani — ne smešimo se torej pred trezno mislečim ljudstvom s takimi otroškonaivnimi preosnovami v prid ljudskega šolstva, kakršne so se pričele porajati v nekaterih krajih na slovenskem ozemlju — kjer se hoče pokazati ta ali ona šoli blizu stoječa oseba v nekaki bengalični luči, češ, glej le me,